

Yttrande över SOU 2023:44, En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga

Regeringskansliets diarienummer: Ju 2023/01830

Skolinspektionen tar inte ställning i frågan om vilken frihetsberövande påföljd som bör väljas och hur den ska utformas eftersom detta ligger utanför myndighetens ansvarsområde och är en fråga för politiska avvägningar. Skolinspektionens yttrande berör endast de förslag som ligger inom myndighetens ansvarsområde. Skolinspektionen arbetar för att alla barn och elever ska få en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Skolinspektionen anser att det ur ett barnperspektiv är viktigt att detta gäller även frihetsberövade barn.

Skolundervisning vid ungdomsavdelningar¹ samt 15.16 förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Skolinspektionen har idag tillsyn över SiS skola och Kriminalvårdens utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning. Om Kriminalvården får det föreslagna författningsstödet för att bedriva undervisning och detta regleras i 24 kap. skollagen, dvs. som en särskild utbildningsform, skulle Skolinspektionen även fortsättningsvis enligt 26 kap. 3 § 1 skollagen ha tillsyn över SiS skola och Kriminalvårdens utbildning som motsvarar kommunal vuxenutbildning, men tillsynen skulle också omfatta Kriminalvårdens utbildning för barn och unga.

Skolinspektionen vill lyfta fram att den föreslagna lagtexten i skollagen avseende Kriminalvårdens utbildning är allmänt hållen vilket skulle kunna innebära svårigheter vid Skolinspektionens tillsyn. Motsvarande bestämmelser har visserligen gällt för Statens institutionsstyrelse, men som

¹ På sid.306 f.

framgår av utredningen har Statens institutionsstyrelse i en hemställan till regeringen framhållit behov av en bred översyn av skollagen för att skapa ännu bättre förutsättningar för myndigheten att bedriva skolverksamhet för de barn och unga som vistas vid de särskilda ungdomshemmen. I hemställan skriver SiS att "[v]ilka bestämmelser som ska tillämpas för SiS skola framgår varken av respektive bestämmelse eller en uppräkningslista av vilka bestämmelser som ska tillämpas. En relevansbedömning behöver göras av i vilka fall bestämmelser ska gälla för SiS skola eller inte. [...] Denna konstruktion av skollagen syftade till att skapa tydlighet kring att flera bestämmelser i skollagen avseende de skolformer inom skolväsendet som SiS utbildning ska motsvara är tillämpliga även för SiS. Den innebär samtidigt tolkningssvårigheter avseende vilka bestämmelser i skollagen som är tillämpliga för SiS."² Högsta förvaltningsdomstolen har därtill i en dom den 28 maj 2020 har uttalat bl.a. att om lagstiftningen är allmänt hållen och närmare föreskrifter saknas, begränsas myndighetens möjligheter att använda vitesförelägganden för att komma till rätta med konstaterade brister (HFD 2020 ref. 28). Det innebär att det skulle kunna bli svårt för Skolinspektionen att i ett eventuellt föreläggande formulera tillräckligt tydliga och konkreta åtgärder som Kriminalvården, om myndighetens skolverksamhet uppvisar brister, ska vidta. Det skulle därmed bli svårt för myndigheten att, genom myndighetens tillsyn, vara med och arbeta för att barn som avtjänar fängelse i Kriminalvårdsanstalt får tillgång till utbildning på samma sätt som andra barn.

I ärendets slutliga handläggning har följande personer deltagit:
Chefsjuristen Klara Cederlund och utredaren Camilla Hangård.

Torun Rudin
Stabschef

Kajsa Borgmalm

Föredragande, jurist

² Hemställan om översyn av vissa bestämmelser som styr SiS verksamhet, den 21 juni 2022, dnr 1.1.4-4201-2022, s. 12